

โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาต่างประเทศ ในนักศึกษาระดับปริญญาตรี:
ปัจจัยต่อการตัดสินใจเข้าร่วม และการปรับตัวทางวัฒนธรรม
Student Exchange Program Among Undergraduate Students: Factors Affecting
the Decision to Participate and Culture Adaptation

ไอรินทร์ อยู่ทอง
Irene Yuthong

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ในนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี และเพื่อทราบถึงการจัดการกับความท้าทาย/ปัญหา และการปรับตัวของนักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยในต่างประเทศ ด้านการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยแบบเชิงลึก ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีความต้องการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ จำนวน 5 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ได้ไปศึกษาแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ จำนวน 5 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ในนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ด้านทุนทรัพย์ การประสานงานการไปแลกเปลี่ยน และการเทียบโอนหน่วยกิต และปัจจัยอุปสรรค ได้แก่ ด้านทุนทรัพย์ การเข้าถึงข้อมูลการสมัคร และการพิจารณาคัดเลือกนักศึกษา ทั้งยังขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ สถานะทางการเงินของครอบครัว และความพร้อมทางภาษาและวัฒนธรรม และปัจจัยอุปสรรค ได้แก่ สถานะทางการเงินของครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการเตรียมความพร้อมด้านภาษา และการสำรองเงินจ่ายเบื้องต้น

ความท้าทาย/ปัญหา ที่นักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยต้องเผชิญขณะอยู่ต่างประเทศ พบว่า เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยต้องไปใช้ชีวิตอยู่ที่ต่างประเทศในฐานะนักศึกษาแลกเปลี่ยนไทย ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเผชิญกับความท้าทายหรือปัญหา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านประชาชน 3) ด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม 4) ด้านวิถีประชา 5) ภาระหน้าที่ที่นอกเหนือจากข้อตกลงร่วม 6) ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากที่คาดการณ์ไว้ และ 7) ด้านระบบประกันสุขภาพ ในส่วนของการปรับตัวของนักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยในต่างประเทศ ด้านการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ มีแนวทางในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมอยู่ 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปต่างประเทศ 2) การเข้าสังคมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างวัฒนธรรม 3) การทำความเข้าใจกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และ 4) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวิถีของคนในสังคม

คำสำคัญ: โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา, นักศึกษาแลกเปลี่ยน, การปรับตัว

ABSTRACT

The purpose of this study was to study factors affecting study exchange abroad among Thai undergraduate students and to know how to deal with challenges/problems and social and cultural adjustment of Thai exchange students abroad. This study is qualitative research using primary data collection from in-depth interviews. Participants from Khon Kaen University students were divided into 2 groups: 1) 5 were those who would like to study exchange abroad and 2) 5 were who experience study exchange abroad. The results of the study found that 1) factors affecting studying abroad among Thai undergraduate students depends on external factors consisting of supporting factors, including financial resources, coordination of exchange and credit transfer. The obstacle factors include financial resources, access to application information and consideration of student selection. 2) In addition, it depends on internal factors, including supporting factors such as the family's financial status and language and cultural readiness. The obstacle factors include the family's financial status, language study costs for preparation and reserve money to pay initial expenses.

Challenges/ Problems that Thai exchange students face while living abroad found in 7 areas: 1) environment 2) people 3) cross-cultural communication 4) civil society 5) obligations beyond the collective agreement 6) costs other than expected and 7) health insurance system. In terms of the social and cultural adjustment of Thai exchange students abroad are four approaches to: 1) preparation before traveling abroad 2) socializing to interact with friends from different cultures 3) understanding the social and cultural context and 4) changing behavior to be consistent with the ways of people in society.

Keywords: Student Exchange Program, Exchange Student, Adaptation

ที่มาและความสำคัญ

“ความเป็นนานาชาติ” ถูกใช้เป็นตัวชี้วัดในการจัดอันดับของมหาวิทยาลัยทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังจะเห็นตัวอย่างได้จาก The Times Higher Education World University Rankings¹ ในปี 2021 ซึ่งนอกจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยจากการประเมินด้านการสอน (สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้) การทำวิจัย (ความต่อเนื่อง รายได้ และความมีชื่อเสียง) และการถ่ายโอนความรู้ (อิทธิพลและผลกระทบจากการวิจัย) แล้ว นั้น สิ่งสำคัญที่ใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัยคือ ความเป็นนานาชาติ (บุคลากร นักศึกษาและงานวิจัย)

หากจะกล่าวถึงความพยายามผลักดันในด้านความเป็นนานาชาติ ในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัย จะพบว่า ในขณะนี้มีการเพิ่มขึ้นของข้อตกลงความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ (MOU) ซึ่งในประเทศไทยเอง ทุก ๆ มหาวิทยาลัยมีความพยายามในการสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาทั้งสองฝ่าย มีโอกาสไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเทศคู่สัญญาจากการสนับสนุนตามข้อตกลงฯ โดยเฉพาะการเอื้ออำนวยความสะดวกในการโอนย้ายหน่วยกิตของวิชาที่ไปศึกษาในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศมายัง

¹ แหล่งที่มา: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/world-university-rankings-2022-methodology>

มหาวิทยาลัยในประเทศตนเอง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของ อัมพร สงคศิริ (2559) ได้พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนั้น ปัจจัยด้านการเงินถือเป็นปัจจัยหลักที่จูงใจให้นักศึกษาตัดสินใจที่จะไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ และโดยทั่วไป เงินทุนที่จัดหาให้จะครอบคลุมเพียงในส่วนของค่าเล่าเรียน เงินทุนในส่วนอื่น ๆ นั้นนักศึกษาจำเป็นต้องจัดหาด้วยตนเอง

อาจกล่าวได้ว่า ค่าใช้จ่ายส่วนต่างที่นอกเหนือจากทุนการศึกษานั้นว่ามีจำนวนที่ค่อนข้างสูงมาก โดยเฉพาะหากประเทศที่นักศึกษาไปแลกเปลี่ยนมีอัตราค่าครองชีพที่สูง เช่น ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วมีอัตราค่าครองชีพสูงกว่าประเทศไทยถึง 77.74%² ซึ่งนี่อาจเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านการเงิน นอกจากนี้ ในการศึกษาชิ้นเดียวกันยังพบอีกด้วยว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนั้น นอกจากปัจจัยด้านการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าครองชีพแล้ว นักศึกษายังให้ความสำคัญกับเรื่องการดูแลนักศึกษาโดยมหาลัยคู่ความร่วมมือ และสภาพแวดล้อมของสถานที่ที่จะเดินทางไป และยังรวมถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ต่างชาติ ด้านสถานที่พัก และปัจจัยส่วนบุคคล สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยในด้านการปรับตัวทางวัฒนธรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่นักศึกษาคำนึงถึงอีกด้วย (อัมพร สงคศิริ, 2559, น. 141-142) อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถทางภาษาอังกฤษ และความรู้ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับความเป็นอยู่ของนักศึกษา เมื่อต้องไปใช้ชีวิตอยู่ต่างประเทศร่วมกับผู้คนในวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งยังพบอีกว่า เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเงื่อนไขในการขอรับทุนที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ และความรู้ความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะเห็นได้จากเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกในการให้ทุนโครงการแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ที่มีในมหาวิทยาลัยของไทย

นอกจากนั้น ณีภุชชุตตา ชุตระกุล (2021) ที่ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยหนึ่งในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มนักเรียนภาษา กลุ่มนักเรียน/นักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่า ปัญหาและอุปสรรคหลักที่พบจากการอาศัยในต่างประเทศในระยะสั้น เป็นเรื่องความสามารถทางภาษาอังกฤษ ด้านความรู้และความคิด เช่น กรณีการไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาอังกฤษ เช่น คำพูด คำแสลง มุกตลก สำเนียง เป็นต้น และเรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรม ซึ่งนอกจากจะพบว่าในช่วงแรกพวกเขามีความตระหนักในวัฒนธรรมใหม่แล้ว ปัญหาด้านทัศนคติและความรู้สึกที่พวกเขาต้องเผชิญ ยังรวมถึงการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันของชาวออกซ์ฟอร์ดและชาวไทย ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีพฤติกรรมที่หลบเลี่ยงในการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ หรือการยึดติดกับความเชื่อเดิมของชาวไทย สอดคล้องกันกับการศึกษาของ เมตตา วิวัฒนานุกูล (2548) ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม โดยกล่าวถึงปัญหาของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มาจากคนละวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมที่ต่างกันย่อมมีผลต่อความแตกต่างในการรับรู้ และการตีความสารที่ได้รับ การขาดประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Experience) หรือมีกรอบอ้างอิง (Frame of Reference) ที่ต่างกัน จึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความไม่เข้าใจกัน เมตตา วิวัฒนานุกูล ได้สรุปอุปสรรคที่สำคัญออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) อุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive Domain) 2) อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Affective Domain) และ 3) อุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavioral Domain)

² แหล่งที่มา: <https://owlcampus.com/cost-of-living-in-australia/>

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้มีการกล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ เช่น เรื่องทุนที่ไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากค่าเล่าเรียน รวมถึงอุปสรรคหรือปัญหาที่ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับโอกาสในการได้รับทุนไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมในเรื่องความสามารถทางภาษาอังกฤษ และ ความรู้ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม การศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่แนวทางในการปรับตัว การ ประเมินผลที่ได้รับจากการไปแลกเปลี่ยน กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ปัญหา หรืออุปสรรคในการปรับตัวหรือสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การปรับตัวหรือสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และการกลมกลืนข้ามวัฒนธรรม โดยกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นวัย ทำงาน นักเรียนในระดับมัธยมปลาย และนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาแลกเปลี่ยนในประเทศไทย ดังนั้นจะพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของผู้ที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนในระดับอุดมศึกษา ยังขาดการนำเสนออย่างครอบคลุมและ แพร่หลาย ซึ่งประเด็นที่ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาคือ การไปศึกษาแลกเปลี่ยนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจัยสนับสนุน รวมถึงปัญหาหรืออุปสรรค ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ต่างประเทศ ในนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี : ปัจจัยต่อการตัดสินใจเข้าร่วม และการปรับตัวทางวัฒนธรรม เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาแนวทางการวางแผนและจัดโครงการในอนาคต ให้สามารถตอบสนองต่อความ ต้องการ และความคาดหวังของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ในนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี
2. เพื่อทราบถึงการจัดการกับความท้าทาย/ปัญหา และการปรับตัวของนักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยใน ต่างประเทศ ด้านการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งการวิจัยจะเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Studies) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยแบบ เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และนำ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา
2. ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีความต้องการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ จำนวน 5 คน และ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ได้ไปศึกษาแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ จำนวน 5 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยที่อาจมีผลต่อข้อค้นพบจากคำถามของการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกโดย คำนึงถึงความหลากหลายในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ คณะที่ศึกษา ภูมิภาค และพื้นฐานครอบครัว เป็นต้น
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ ได้พัฒนามาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่ง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมวิจัย รวมถึงภูมิหลัง ส่วนที่ 2 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัย/เงื่อนไข ความท้าทาย การสนับสนุนของนักศึกษาไทยที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ และส่วนที่ 3 (สำหรับผู้ที่ได้ไปศึกษาแลกเปลี่ยน) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย/เงื่อนไข ความท้าทาย การสนับสนุน และการปรับตัวของนักศึกษาไทยที่ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบรายบุคคลจากผู้เข้าร่วมวิจัย และจากเครื่องมือที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ ในช่วงแรกของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในเรื่องข้อมูลทั่วไปเพื่อที่จะสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัย ก่อนที่จะสัมภาษณ์ในส่วนอื่นที่เป็นประเด็นเชิงลึกต่อไป ทั้งนี้ ในระหว่างการสัมภาษณ์ได้มีการต่อยอดคำถามในกรณีที่พบประเด็นที่น่าสนใจ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการถอดบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำเพื่อป้องกันเรื่อง Lost in Translation เนื่องจากผู้เข้าร่วมวิจัยบางท่านให้การสัมภาษณ์ในภาษาท้องถิ่น (ภาษาอีสาน) และเพื่อป้องกันการมีอคติของการตีความจากผู้วิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะยังให้ความสำคัญกับความหมายของภาษากาย เช่น (เสียงสั้นครือ การหยุดชั่วคราว หรือ สายตา เป็นต้น) แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงคอมพิวเตอร์ที่มีการตั้งรหัสในการเข้าถึง เพื่อเก็บข้อมูลทั้งหมดอย่างเป็นความลับ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์สาระสำคัญ (Thematic Analysis) เพื่อจัดกลุ่มบทสัมภาษณ์ที่เข้ากันกับหัวข้อที่ได้จัดเตรียมไว้ และเพื่อตอบคำถามการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรม Excel ในการช่วยเหลืออีกด้วย

ผลการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ในนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี พบว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ด้านทุนทรัพย์ การประสานงานการไปแลกเปลี่ยน และการเทียบโอนหน่วยกิต และปัจจัยอุปสรรค ได้แก่ ด้านทุนทรัพย์ การเข้าถึงข้อมูลการสมัคร และการพิจารณาคัดเลือกนักศึกษา (การทบทวนโดยเจาะจงเฉพาะบุคคล การจัดอันดับนักศึกษา) ทั้งยังขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ สถานะทางการเงินของครอบครัว และความพร้อมทางภาษาและวัฒนธรรม และปัจจัยอุปสรรค ได้แก่ สถานะทางการเงินของครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการเตรียมความพร้อมด้านภาษา และการสำรองเงินจ่ายเบื้องต้น

ปัจจัยภายนอก ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนปัจจัยแรก คือ ด้านทุนทรัพย์ โดยพบว่า ทุนที่ทางโครงการแลกเปลี่ยนสนับสนุนให้แก่ผู้ที่ได้ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ เป็นปัจจัยอันดับต้น ๆ ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยพิจารณาเป็นสำคัญ ทั้งยังเป็นแรงจูงใจ และเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตัดสินใจสมัครสอบเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน เนื่องจากการไปศึกษาที่ต่างประเทศ นอกจากค่าธรรมเนียมการศึกษาแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ชีวิตที่ต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในขั้นตอนของการเตรียมตัวด้วย เช่น ค่าใช้จ่ายในการทำ วีซ่า ค่าตัวเครื่องบิน ค่าเครื่องอุปโภคบริโภคหรือของใช้จำเป็น และค่ามัดจำต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวโดยรวมแล้วเป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น ในการสมัครสอบเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในขั้นต้นนั้น ผู้เข้าร่วมวิจัยจะพิจารณาถึงความครอบคลุมของทุนที่ทางโครงการสนับสนุนให้ ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม และครอบครัวสามารถสนับสนุนได้หรือไม่ กล่าวคือ หากทุนที่โครงการสนับสนุนให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการไปแลกเปลี่ยน โดยที่ผู้ปกครองของผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสมทบในจำนวนที่มากเกินไป หรืออยู่ในเกณฑ์ที่ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนได้ ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงจะตัดสินใจสมัครสอบเข้าร่วมโครงการ

ปัจจัยภายนอก ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สอง คือ การประสานงานการไปแลกเปลี่ยน โดยพบว่า การสนับสนุนของโครงการแลกเปลี่ยนในด้านการประสานงานการไปแลกเปลี่ยน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่าสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ไปแลกเปลี่ยนได้อย่างมาก เนื่องจากการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

นักศึกษา เป็นการไปศึกษาต่างประเทศภายใต้ข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยคู่ความร่วมมือที่ต่างประเทศ ดังนั้น ผู้ไปแลกเปลี่ยนจึงไม่ต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่ต่างชาติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน แต่ทางโครงการจะเป็นผู้ดำเนินการให้แก่ผู้ไปแลกเปลี่ยน กล่าวคือ ก่อนที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะเดินทางไปต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยจะมีเจ้าหน้าที่ของทางโครงการ ทั้งจากมหาวิทยาลัยตนเองและมหาวิทยาลัยคู่ความร่วมมือ คอยอำนวยความสะดวกในเรื่องของการประสานงานการไปศึกษาแลกเปลี่ยน เช่น การเตรียมเอกสาร การส่งเอกสารสำคัญ ติดต่อเจ้าหน้าที่ต่างชาติ เป็นต้น โดยเจ้าหน้าที่ของทางโครงการจะเป็นผู้ประสานงานให้กับผู้เข้าร่วมวิจัย ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องดำเนินการส่งเอกสารด้วยตนเอง ทางโครงการก็จะอำนวยความสะดวกในเรื่องของการจัดเตรียมเอกสารและติดตามความเคลื่อนไหว พร้อมทั้งอัปเดตข้อมูลสำคัญให้กับผู้เข้าร่วมวิจัยในทุกขั้นตอน

และปัจจัยภายนอก ที่ปัจจัยสนับสนุนที่สาม คือ การเทียบโอนหน่วยกิต โดยพบว่า การสนับสนุนของโครงการแลกเปลี่ยนในด้านการเทียบโอนหน่วยกิตระหว่าง มหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยคู่ความร่วมมือที่ต่างประเทศ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตัดสินใจเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน เนื่องจากมองว่านโยบายในส่วนนี้เอื้อประโยชน์แก่ผู้ที่เข้าร่วมโครงการ และทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ต้องเสียเวลาในการกลับมาศึกษาซ้ำในภาคการศึกษาถัดไป เนื่องจากสามารถนำผลการเรียนที่ไปศึกษาที่ต่างประเทศกลับมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยที่ไทยได้ กล่าวคือ ในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ ผู้ที่ไปศึกษาแลกเปลี่ยนสามารถเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยของตนเองกับมหาวิทยาลัยคู่ความร่วมมือที่ต่างประเทศได้

ขณะเดียวกัน ปัจจัยภายนอก ที่เป็นปัจจัยอุปสรรคปัจจัยแรก คือ ด้านทุนทรัพย์ โดยพบว่า ในการสมัครเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปต่างประเทศในขั้นต้นนั้น ผู้เข้าร่วมวิจัยจะพิจารณาถึงความครอบคลุมของทุนที่ทางโครงการสนับสนุนให้ ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม และทุนดังกล่าวเพียงพอต่อการไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ประเทศนั้น ๆ หรือไม่ ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า ทุนที่ทางโครงการสนับสนุนให้ไม่เพียงพอสำหรับการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ และไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง มีค่าใช้จ่ายสมทบจำนวนมากที่ผู้ไปแลกเปลี่ยนจะต้องรับผิดชอบเอง เงื่อนไขด้านทุนทรัพย์นี้จึงมีผลต่อการตัดสินใจสมัครสอบเข้าร่วมโครงการในขั้นต้น

ปัจจัยภายนอก ที่เป็นปัจจัยอุปสรรคที่สอง คือ การเข้าถึงข้อมูลการสมัคร โดยพบว่า เมื่อมีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปต่างประเทศภายในมหาวิทยาลัย ผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการผ่านทางอาจารย์ประจำสาขาวิชา ทั้งนี้ ผู้วิจัยมองว่า การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับทุนโครงการแลกเปลี่ยนภายในมหาวิทยาลัยยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร เนื่องจากบางโครงการเป็นการประชาสัมพันธ์ผ่านอาจารย์ประจำสาขาวิชาเพียงช่องทางเดียว และไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยอย่างแพร่หลาย หรือไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์มากเท่าที่ควร จึงทำให้นักศึกษาบางกลุ่มภายในมหาวิทยาลัยไม่ทราบถึงข้อมูลข่าวสารของโครงการแลกเปลี่ยน หรือไม่ทราบถึงการมีอยู่ของทุนแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปต่างประเทศในบางโครงการ ด้วยเหตุนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายจึงมองว่า การเข้าถึงข้อมูลการสมัคร หรือการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับทุนโครงการแลกเปลี่ยนภายในมหาวิทยาลัยหรือภายในสาขาวิชา มีผลต่อโอกาสของบุคคลผู้ซึ่งต้องการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ที่จะสามารถสมัครสอบเพื่อเข้าร่วมโครงการได้ กล่าวคือ หากบุคคลมีความต้องการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ แต่ไม่สามารถรับรู้หรือเข้าถึงข้อมูลการสมัครได้ ปัจจัยข้อนี้จะเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้บุคคลไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการไปแลกเปลี่ยน หรือไม่สามารเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ในบางกรณี

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยนผ่านทางอาจารย์ประจำสาขาวิชาเพียงช่องทางเดียวนั้น ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในรายละเอียดของทุนโครงการ เนื่องจากเป็นการประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลในลักษณะของการสนทนากันระหว่างอาจารย์กับผู้เข้าร่วมวิจัย ซึ่งยังไม่ได้มีเอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดของทุนให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนในขั้นต้น จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดในบางรายละเอียด

และปัจจัยภายนอก ที่เป็นปัจจัยอุปสรรคที่สาม คือ การพิจารณาคัดเลือกนักศึกษา โดยพบว่า ในขั้นตอนของการคัดเลือกผู้ที่จะได้เป็นตัวแทนในการไปแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ มีกระบวนการคัดเลือกบางประการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า เป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้ที่มีความต้องการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการไปแลกเปลี่ยน หรือไม่สามารถเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศได้ เนื่องจากเป็นกระบวนการคัดเลือกที่เปิดโอกาสให้แก่บุคคลเพียงบางกลุ่ม และทำให้ผู้ที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนบางรายไม่สามารถเข้ารับการคัดเลือกในขั้นต้นได้ โดยพบว่า หนึ่งในกระบวนการพิจารณาคัดเลือกที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า มีผลกับโอกาสในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศและเป็นอุปสรรคสำหรับผู้ที่ต้องการไปแลกเปลี่ยน คือ การทาบทามโดยเจาะจงเฉพาะบุคคล ซึ่งจะเป็นในลักษณะของการทาบทามนักศึกษาเพียงบางรายที่คณะกรรมการเล็งเห็นว่ามีความศักยภาพ และเห็นสมควรที่จะสนับสนุนทุนให้ไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า การพิจารณาคัดเลือกในลักษณะของการทาบทามโดยเจาะจงเฉพาะบุคคลนี้ ทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับการทาบทาม หรือผู้ที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนรายอื่น ๆ ไม่สามารถเข้ารับการคัดเลือกในขั้นต้นได้ กล่าวคือ ผู้ที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนบางรายไม่ได้รับโอกาสในการสมัครเพื่อเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากไม่ได้ถูกทาบทามโดยคณะกรรมการ ซึ่งสิทธิ์ในการคัดเลือกผู้ที่จะได้ไปแลกเปลี่ยนทั้งหมดขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายจะได้รับโอกาสในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ เนื่องจากเป็นหนึ่งในผู้ที่ได้รับการทาบทามโดยคณะกรรมการ แต่ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่เห็นด้วยกับวิธีการพิจารณาคัดเลือกแบบเจาะจงตัวบุคคล เนื่องจากมองว่าเป็นการปิดกั้นโอกาสสำหรับผู้ที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนรายอื่น ๆ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยยังมองว่า คณะกรรมการไม่ควรใช้ทัศนคติส่วนตัวในการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะได้เป็นตัวแทนไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ แต่ควรเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาที่มีความสนใจในทุนโครงการแลกเปลี่ยน หรือนักศึกษาผู้ที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศทุกคนได้สมัคร และเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเข้าร่วมโครงการ

อีกทั้ง ยังพบว่า วิธีการพิจารณาคัดเลือกนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศของผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย มีการจัดอันดับนักศึกษาจากผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) เพื่อจัดสรรทุนไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศให้ตามลำดับ โดยจะพิจารณาจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสูงไล่ลงมาตามลำดับ หากมีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในลำดับต้น ๆ ของสาขาวิชาในนักศึกษาชั้นปีเดียวกัน ก็จะมีโอกาสที่จะได้รับทุนในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ทั้งนี้ จะไม่ได้มีการสอบคัดเลือกระหว่างนักศึกษาด้วยกันทั้งหมดที่มีความสนใจในทุนแลกเปลี่ยนดังกล่าว แต่จะเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการของสาขาวิชา และคณะกรรมการจะเป็นผู้คัดเลือกนักศึกษา เพื่อเสนอทุนในการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ กล่าวคือ ผู้ที่จะได้รับการสนับสนุนทุนให้ไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ จะมีเพียงผู้ที่ได้รับการจัดอันดับโดยคณะกรรมการเท่านั้น ซึ่งผู้ที่มีความสนใจในทุนแลกเปลี่ยนหรือผู้ที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนรายอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากการจัดอันดับจากผลการเรียน จะไม่สามารถสมัครเพื่อเข้าร่วมโครงการ ซึ่งวิธีการคัดเลือกโดยการจัดอันดับจากผลการเรียนนี้ เป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้ที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนไม่สามารถสมัครสอบเพื่อเข้าร่วมโครงการได้ทุกคน มีเพียงนักศึกษากลุ่มที่อยู่ในการจัดอันดับโดยคณะกรรมการเท่านั้นที่จะได้รับการพิจารณา ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงมองว่า วิธีการนี้เป็นการเสนอโอกาสให้แก่

นักศึกษาเพียงบางราย ในความเป็นจริง คณะกรรมการไม่ควรพิจารณาคัดเลือกเฉพาะนักศึกษาที่มีผลการเรียนดี แต่ควรเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาที่มีความสนใจในทุนโครงการแลกเปลี่ยน หรือนักศึกษาผู้ที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศทุกคนได้สมัครเพื่อเข้าร่วมโครงการ และมีกระบวนการคัดเลือกอย่างเป็นระบบตั้งแต่ขั้นต้น เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้ารับการคัดเลือก โดยใช้ความสามารถของตนเองอย่างเท่าเทียมกันทุกคน

ในส่วนของปัจจัยภายใน ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนปัจจัยแรก คือ สถานะทางการเงินของครอบครัว โดยพบว่า ในการรับทุนโครงการศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ แม้ว่าจะผ่านการคัดเลือกและได้รับทุนสนับสนุนจากทางโครงการแล้ว แต่ในความเป็นจริง ทุนที่ผู้ไปแลกเปลี่ยนจะได้รับไม่ได้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายทั้งหมด เนื่องจากทุนของโครงการแลกเปลี่ยนไม่ได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการไปศึกษาต่างประเทศ และยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่ผู้ไปแลกเปลี่ยนจะต้องรับผิดชอบเอง ซึ่งในบางโครงการได้มีการระบุไว้ในหลักเกณฑ์การให้ทุนสนับสนุน โดยข้อกำหนดและเงื่อนไขระบุถึงความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสมทบ นอกเหนือจากที่มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน เช่น ค่าเดินทาง ค่าประกันสุขภาพ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ค่าใช้จ่ายในการทำหนังสือเดินทางและวีซ่า และอื่น ๆ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ขอรับทุนต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษา ดังนั้น ก่อนที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะตัดสินใจสมัครสอบและเข้าร่วมโครงการ ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงต้องชี้แจงข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับทุนของโครงการให้ผู้ปกครองได้รับทราบ รวมถึงค่าใช้จ่ายสมทบที่ผู้ปกครองจะต้องรับผิดชอบโดยประมาณ กรณีที่ทุนของโครงการไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันทั้งหมด และผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนั้น โดยผู้เข้าร่วมวิจัยได้มีการพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการแลกเปลี่ยน และความสามารถในการสนับสนุนทางการเงินของผู้ปกครอง หากค่าใช้จ่ายสมทบอยู่ในเกณฑ์ที่ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนได้ ผู้เข้าร่วมวิจัยก็จะตัดสินใจสมัครสอบและเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

และปัจจัยภายใน ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สอง คือ ความพร้อมทางภาษาและวัฒนธรรม โดยพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยที่สมัครสอบเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศ โดยพื้นฐานแล้วเป็นผู้ที่มีความสนใจในภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ และมีองค์ความรู้ในภาษาต่างประเทศที่ตนมีความสนใจ จึงมีความต้องการที่จะไปศึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อฝึกฝนภาษา พัฒนาทักษะด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศที่ตนมีความสนใจเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับชาวต่างชาติ และต้องการสร้างประสบการณ์ที่เกิดจากการได้ไปใช้ชีวิตที่ต่างประเทศจริง โดยผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า การได้ไปสัมผัสประสบการณ์ ได้ไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเหล่านั้นด้วยตัวเอง จะทำให้ตนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนภาษาผ่านบทเรียนหรือช่องทางสื่อออนไลน์ เนื่องจากการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยแท้จริง และได้เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้นผ่านประสบการณ์จริง ซึ่งมีความแตกต่างกับการเรียนรู้ภาษาที่ปรากฏในแบบเรียนเพียงทางเดียว ดังนั้น เมื่อมีทุนโครงการแลกเปลี่ยนเปิดรับสมัคร

ขณะเดียวกัน ปัจจัยภายใน ที่เป็นปัจจัยอุปสรรคปัจจัยแรก คือ สถานะทางการเงินของครอบครัว โดยพบว่า เนื่องจากทุนของโครงการแลกเปลี่ยนไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ไปแลกเปลี่ยนได้อย่างครอบคลุม และยังมีค่าใช้จ่ายอีกจำนวนไม่น้อยที่ผู้ไปแลกเปลี่ยนจะต้องรับผิดชอบเอง ซึ่งบางโครงการได้มีการระบุไว้ในหลักเกณฑ์การให้ทุนสนับสนุน โดยข้อกำหนดและเงื่อนไขระบุถึงความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสมทบ นอกเหนือจากที่มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ได้มีการประเมินสถานะทางการเงินของครอบครัวตนเอง หากค่าใช้จ่ายสมทบอยู่ในเกณฑ์ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่าเกินกว่าที่ผู้ปกครองจะสามารถสนับสนุนได้ ก็จะตัดสินใจไม่สมัครสอบเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยยังมองว่าความสามารถในการสนับสนุนทางการเงินของผู้ปกครอง หรือสถานะทางสังคม ยังมีผลต่อคุณสมบัติและความ

พร้อมด้านภาษาของตัวบุคคลด้วย เนื่องจากการที่ผู้ปกครองมีความพร้อมด้านทุนทรัพย์ จะทำให้บุคคลเข้าถึงโอกาสในการเรียนภาษาได้มากกว่า และผู้ปกครองสามารถสนับสนุนทุนทรัพย์ให้พัฒนาศักยภาพด้านภาษาได้อย่างเต็มที่ ในทางตรงกันข้าม หากสถานะทางการเงินของครอบครัวไม่ดี ผู้ปกครองไม่สามารถสนับสนุนทุนทรัพย์สำหรับการพัฒนาทักษะทางภาษาให้แก่บุคคลได้ ก็ย่อมส่งผลต่อโอกาสที่จะมีความสามารถทางภาษาที่ดี กล่าวคือ คนกลุ่มนี้อาจไม่ได้รับโอกาสในการฝึกฝนตัวเองด้านภาษา เช่น เรียนคอร์สเสริมภาษาอังกฤษ และต้องศึกษาหาความรู้ด้านภาษาด้วยตัวเองผ่านทางสื่อออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า การเรียนภาษาด้วยตัวเองผ่านทางสื่อออนไลน์ไม่สามารถเทียบได้กับการเรียนคอร์สเสริมภาษาอังกฤษกับผู้สอนที่มีคุณภาพ เมื่อเทียบกับบุคคลกลุ่มที่ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนด้านการเรียนภาษาแล้ว บุคคลกลุ่มดังกล่าวก็จะมีทักษะทางภาษาที่ดีกว่า และมีคุณสมบัติที่ตรงตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปต่างประเทศ ที่ระบุถึงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับดีทั้งด้านการพูดและการเขียน

ปัจจัยภายใน ที่เป็นปัจจัยอุปสรรคที่สอง คือ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมความพร้อมด้านภาษา โดยพบว่าการคัดเลือกผู้ที่จะได้เป็นตัวแทนในการไปแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ ทักษะทางภาษาถือเป็นเงื่อนไขที่ทางโครงการแลกเปลี่ยนให้ความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่ใช้ติดต่อสื่อสารในประเทศส่วนใหญ่ ดังนั้น การที่บุคคลจะต้องไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ ผู้ไปแลกเปลี่ยนจึงต้องมีความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ในระดับดี เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ต่างประเทศได้อย่างราบรื่น และสามารถสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ในการสมัครเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปต่างประเทศ จึงต้องมีการสอบวัดระดับความรู้ทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นการสอบข้อเขียน หรือสอบปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นขั้นตอนสำคัญในการคัดเลือกผู้ที่จะได้เป็นตัวแทนไปแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ นอกจากนี้ เงื่อนไขของบางโครงการ จำเป็นที่จะต้องใช้คะแนนการสอบวัดระดับทางภาษาที่เป็นมาตรฐานมาประกอบการพิจารณา เช่น คะแนนสอบ TOEIC TOEFL JLPT เป็นต้น โดยการสอบวัดระดับดังกล่าวก็มีค่าใช้จ่ายในการสอบด้วย ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องมีการเตรียมเงินในส่วนของการเตรียมความพร้อมด้านภาษา และการสอบวัดระดับทางภาษา และด้วยอุปสรรคข้อนี้เอง จึงทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายเกิดความขัดสนในขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมด้านภาษา ซึ่งมีผลต่อโอกาสที่จะได้ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ

และปัจจัยภายใน ที่เป็นปัจจัยอุปสรรคที่สาม คือ การสำรองเงินจ่ายเบื้องต้น โดยพบว่าการคัดเลือกผู้ที่จะได้เป็นตัวแทนในการไปแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ แต่ผู้ที่ได้ไปแลกเปลี่ยนจะยังไม่ได้รับทุนในทันที และจะต้องสำรองเงินจ่ายค่าใช้จายเบื้องต้นไปก่อน เช่น ค่าธรรมเนียมในการทำหนังสือเดินทางและขอวีซ่า ค่าตัวเครื่องบิน ค่าจองที่พัก ค่ามัดจำ ค่าประกันต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายในขั้นตอนของการเตรียมตัวที่จำเป็นต้องชำระก่อนเดินทาง จากนั้นจึงจะได้รับทุนในภายหลัง ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวโดยรวมแล้วเป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างมาก ดังนั้น หากไม่มีเงินทุนสำรองสำหรับการจ่ายล่วงหน้าก็จะทำให้เกิดปัญหาทางการเงิน หรือเสียโอกาสในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศด้วยอุปสรรคข้อนี้ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยยังมองว่า ผู้ที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่ทางโครงการกำหนด และมีความพร้อมด้านภาษา แต่มีทุนทรัพย์ไม่เพียงพอสำหรับการสำรองจ่ายล่วงหน้า ปัจจัยข้อนี้จะเป็นอุปสรรคอย่างมากสำหรับผู้ที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนซึ่งมีทุนทรัพย์ที่จำกัด กล่าวคือ แม้ว่าผู้ที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนจะมีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ มีความพร้อมในส่วนของการภาษาต่างประเทศ และสามารถทำคะแนนสอบด้านภาษาได้ในระดับดี แต่หากไม่มีทุนทรัพย์มากพอที่จะสำรองเงินจ่ายค่าใช้จายในเบื้องต้น ก็จะทำให้เสียโอกาสในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศไปโดยปริยาย

ความท้าทาย/ปัญหา ที่นักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยต้องเผชิญขณะอยู่ต่างประเทศ พบว่า ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเผชิญกับความท้าทายหรือปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านประชาชน ด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ด้านวิถีประชา ภาระหน้าที่ที่นอกเหนือจากข้อตกลงร่วม ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากที่คาดการณ์ไว้ และด้านระบบประกันสุขภาพ

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยต้องไปใช้ชีวิตที่ต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเผชิญกับความท้าทายในเรื่องของสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศบ้านเกิดของตน เช่น สภาพภูมิอากาศ สภาพบ้านเมือง สภาพภูมิประเทศ และภัยพิบัติ เป็นต้น จึงทำให้เกิดความตื่นตระหนกต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย และมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เข้าร่วมวิจัยในระยะแรกของการไปศึกษาที่ต่างประเทศ ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายต้องเผชิญกับสถานการณ์ภัยพิบัติขณะที่อยู่ต่างประเทศ ทำให้ได้รับผลกระทบด้านการใช้ชีวิต เนื่องจากต้องปฏิบัติตามมาตรการฉุกเฉินของประเทศนั้น ๆ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ก่อนที่จะมาแลกเปลี่ยนได้ และจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงแผนกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงวางแผนด้านการใช้ชีวิตใหม่ เพื่อรับมือกับผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงมองว่า ความท้าทายด้านสภาพแวดล้อมเป็นอุปสรรคอย่างมากในระยะแรกของการไปอยู่ต่างประเทศ ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย แม้ว่าจะมีการเตรียมความพร้อมในส่วนของการศึกษาวัฒนธรรมและสภาพภูมิอากาศของประเทศที่ตนจะต้องไปแลกเปลี่ยนมาล่วงหน้าก่อนแล้ว แต่เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์จริง ผู้เข้าร่วมวิจัยก็ยังคงเกิดความยากลำบากในการปรับตัวในระยะแรก เนื่องด้วยสภาพร่างกายที่ยังไม่คุ้นชินกับสภาพอากาศของประเทศที่ตนไปแลกเปลี่ยน นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย ต้องเผชิญกับความท้าทายด้านสภาพบ้านเมือง เช่น การจราจร ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศไทยอย่างมาก จึงทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความตื่นตระหนกกับวัฒนธรรมการจราจรที่ไม่คุ้นเคย และเกิดความกังวลในเรื่องของความปลอดภัยอย่างมาก

ด้านประชาชน พบว่า เมื่อต้องไปใช้ชีวิตที่ต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเผชิญกับความท้าทายในเรื่องของความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างไปจากประชาชนประเทศบ้านเกิดของผู้เข้าร่วมวิจัย จึงทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความรู้สึกแปลกแยก รู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และในบางสถานการณ์ก็เกิดความไม่เข้าใจในพฤติกรรมบางอย่างของประชาชนประเทศนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัย เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวและแปลกแยก เมื่อต้องไปอยู่ที่ต่างประเทศในระยะแรก เนื่องจากยังไม่เข้าใจในทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะป็นวิธีการปฏิบัติต่อชาวต่างชาติ การปฏิสัมพันธ์ในสังคม และมารยาททางสังคมของประชาชนท้องถิ่น โดยพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศต้องเผชิญกับความท้าทายในเรื่องของการเลือกปฏิบัติในกลุ่มนักศึกษาแลกเปลี่ยน ระหว่างนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่มาจากทวีปยุโรปและนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่มาจากทวีปเอเชีย ซึ่งนักศึกษาท้องถิ่นปฏิบัติต่อนักศึกษาสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยไปแลกเปลี่ยนในประเทศกลุ่มทวีปเอเชีย นักศึกษาแลกเปลี่ยนที่มาจากประเทศในกลุ่มทวีปยุโรปหรือชาวตะวันตก จะได้รับความสนใจจากนักศึกษาท้องถิ่นมากกว่านักศึกษาแลกเปลี่ยนที่มาจากประเทศในกลุ่มทวีปเอเชียด้วยกัน และนักศึกษาท้องถิ่นจะไม่ค่อยเข้าหาเพื่อปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวเอเชียมากนัก ด้วยเหตุนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงรู้สึกว่ตนไม่ได้รับการยอมรับ และรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง

ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศบางราย เกิดความไม่เข้าใจในพฤติกรรมของประชาชนในประเทศที่ตนไปแลกเปลี่ยน เนื่องด้วยลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของประชาชนท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกับประชาชนไทยค่อนข้างมาก ทำให้ในบางสถานการณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความไม่พอใจในพฤติกรรมบางอย่าง

ของประชาชนท้องถิ่น และมีความยากลำบากด้านการใช้ชีวิตในระยะแรกที่ต้องไปอาศัยอยู่ในสังคมนั้น นอกจากนี้ ยังพบว่า ในบางประเทศที่ผู้เข้าร่วมวิจัยไปแลกเปลี่ยน ประชาชนในประเทศค่อนข้างที่จะให้ความสำคัญกับลักษณะการแต่งกายอย่างมาก กล่าวคือ การแต่งกายจะต้องเป็นไปในรูปแบบเดียวกันกับประชาชนในสังคม หากผู้เข้าร่วมวิจัยแต่งกายแตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ ก็จะถูกมองว่าแต่งกายไม่เหมาะสม และมีความแปลกแยกไปจากประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของประชาชนประเทศนั้น ๆ ในระยะแรก

ด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม พบว่า ปัญหาด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม หรือปัญหาในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ เป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเผชิญขณะไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ไปแลกเปลี่ยนในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ หรือไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสาร เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยต้องสื่อสารกับชาวต่างชาติที่ไม่ได้มีความสันทัดในภาษาอังกฤษมากนัก ก็ยิ่งสร้างความท้าทายให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัย และยังเป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมบางอย่างระหว่างการศึกษแลกเปลี่ยนด้วย กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายได้รับมอบหมายให้ใช้เครื่องมือเฉพาะทางเทคนิคเพื่อประกอบการศึกษา แต่ผู้ดูแลรับผิดชอบเครื่องมือชาวต่างชาติไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ จึงทำให้ไม่สามารถอธิบายข้อมูลและวิธีการใช้งานของเครื่องมือดังกล่าวให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัย และทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ทราบวิธีการใช้งานเครื่องมือที่ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ ปัญหาในการสื่อสารกับผู้ดูแลชาวต่างชาติ จึงเป็นอุปสรรคสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยขณะที่ศึกษาอยู่ที่ต่างประเทศ

ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายมองว่า ทักษะภาษาอังกฤษของตนอยู่ในระดับสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อต้องใช้ภาษาอังกฤษในเชิงวิชาการที่มีระดับทางภาษาที่สูงขึ้น หรือมีคำศัพท์เฉพาะทางการศึกษา จึงทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนในบางกรณี ทั้งนี้ สำเนียงภาษาอังกฤษเฉพาะบุคคลของคนท้องถิ่นประเทศนั้น ๆ ก็มีผลต่อการแปลความหมาย และความเข้าใจในการสื่อสารของผู้เข้าร่วมวิจัย กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศในระดับสนทนาทั่วไป แต่เมื่อได้รับมอบหมายงานที่มีการสื่อสารภาษาในระดับที่สูงขึ้น หรือมีความซับซ้อนทางภาษาที่มากขึ้น ประกอบกับสำเนียงเฉพาะของคนท้องถิ่นประเทศนั้น ๆ ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยรับสารแล้วไม่สามารถแปลความหมายได้ในทันที จึงทำให้ในบางสถานการณ์ ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดการรับส่งสารที่ผิดพลาด หรือเกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร ทำให้ไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงมองว่า การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเป็นอีกหนึ่งความท้าทายและอุปสรรคสำคัญของการศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ

ด้านวิถีประชา พบว่า เมื่อต้องไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเผชิญกับความท้าทายด้านวิถีประชา กล่าวคือ แนวทางปฏิบัติร่วมกันของคนในสังคม หรือพฤติกรรมที่คนในสังคมนั้นเห็นว่าเหมาะสมถูกต้องในสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยต้องไปใช้ชีวิตอยู่ในประเทศที่มีแนวทางปฏิบัติแตกต่างไปจากประเทศของตน จึงเป็นความท้าทายของผู้เข้าร่วมวิจัยที่จะต้องเรียนรู้และปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับคนในสังคมนั้นให้ได้ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเรียนรู้แนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวันใหม่ ซึ่งเป็นวิถีที่แตกต่างไปจากวิถีเดิมของตน เช่น วิธีการทิ้งขยะ โดยในบางประเทศที่ผู้เข้าร่วมวิจัยไปแลกเปลี่ยน จะมีระเบียบในการทิ้งขยะที่แตกต่างจากประเทศไทย เช่น การแยกขยะ การทิ้งขยะตามเวลาที่กำหนด และจำนวนถังขยะที่มีอยู่จำกัด ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความสับสนในระยะแรกของการไปอยู่ต่างประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้แนวทางปฏิบัติและวางแผนการจัดการขยะของตน ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า แนวทางปฏิบัติเหล่านี้เป็นความท้าทายที่ตนต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ได้ นอกจากนี้ ในบางประเทศที่ผู้เข้าร่วมวิจัยไปแลกเปลี่ยน มีการจัดระบบการจราจรที่แตกต่างจากประเทศไทย เช่น การขับขี่ยานพาหนะ การข้ามถนน และการหลบหลีกการ

ชนของรถ ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติในรูปแบบที่ไม่มีในประเทศไทย โดยผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า เป็นวิถีปฏิบัติที่ค่อนข้างมีความอันตรายสูง และทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความตื่นตระหนกเมื่อไปอยู่ที่ต่างประเทศในระยะแรก เนื่องจากกังวลในเรื่องของความปลอดภัยอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ วิถีประชาในด้านการจราจร จึงเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยขณะที่อยู่ต่างประเทศ

ภาระหน้าที่ที่นอกเหนือจากข้อตกลงร่วม พบว่า เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ นอกจากหน้าที่ของการเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนตามข้อตกลงร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยแล้ว ผู้เข้าร่วมวิจัยยังมีภาระหน้าที่ที่นอกเหนือจากข้อตกลงร่วม ซึ่งกลายเป็นอีกหนึ่งความรับผิดชอบที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องรับผิดชอบระหว่างการไปศึกษาแลกเปลี่ยนด้วย โดยผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ได้มีการทราบมาก่อนล่วงหน้า ทั้งนี้ ภาระหน้าที่ที่นอกเหนือจากข้อตกลงดังกล่าว ได้กระทบเวลาบางส่วนของผู้เข้าร่วมวิจัย จึงทำให้ต้องมีการวางแผนจัดการเวลาใหม่ เพื่อรับผิดชอบหน้าที่ในส่วนนั้นไปพร้อมกับหน้าที่ของการเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยน กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงานในส่วนสำนักงานภายในมหาวิทยาลัย ไปพร้อมกับการทำหน้าที่ของการเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยน ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า การได้ปฏิบัติงานเป็นโอกาสที่ดีที่ตนจะได้ฝึกฝนประสบการณ์ ขณะเดียวกันก็เป็นอุปสรรคสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัย เนื่องจากก่อนที่จะเดินทางมาแลกเปลี่ยน ผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับทราบหน้าที่ในส่วนของการเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนเพียงเท่านั้น แต่เมื่อเดินทางมาถึงที่มหาวิทยาลัยคู่ความร่วมมือที่ต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับมอบหมายภาระงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนอกเหนือจากที่ผู้เข้าร่วมวิจัยรับทราบตามข้อตกลงร่วม ดังนั้น ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงต้องปรับเปลี่ยนแผนการทำกิจกรรม และแผนการใช้ชีวิตที่วางไว้ก่อนที่จะเดินทางมาแลกเปลี่ยนใหม่ทั้งหมด โดยต้องจัดสรรเวลาสำหรับการทำหน้าที่ของนักศึกษาแลกเปลี่ยน และการเข้าไปปฏิบัติงานที่สำนักงานของมหาวิทยาลัย ขณะเดียวกันก็ต้องจัดทำผลงานการค้นคว้าอิสระ เพื่อนำเสนอแก่มหาวิทยาลัยเมื่อเดินทางกลับถึงประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงมองว่า ภาระหน้าที่ที่นอกเหนือจากข้อตกลงร่วม เป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญขณะที่ศึกษาแลกเปลี่ยนอยู่ที่ต่างประเทศ

ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากที่คาดการณ์ไว้ พบว่า ในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ นอกจากที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้รับทุนเพื่อใช้จ่ายในส่วนของค่าใช้จ่ายหลักแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายบางส่วนที่ทุนของทางโครงการไม่ครอบคลุม หรือค่าใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เองทั้งหมด กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย มีภาระหน้าที่ซึ่งอยู่ในข้อตกลงของการไปศึกษาแลกเปลี่ยน คือ การสอนภาษาไทยให้กับเพื่อนชาวต่างชาติ โดยในการจัดการเรียนการสอนนี้ ก็จะต้องมีค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น ค่าจัดทำเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และค่าอุปกรณ์ประกอบการสอนต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ทุนของทางโครงการไม่ได้ครอบคลุมไปถึง และแม้ว่าการสอนภาษาให้แก่เพื่อนชาวต่างชาติจะเป็นหนึ่งในข้อตกลงร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย แต่ค่าใช้จ่ายในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบด้วยตัวเองทั้งหมด นอกจากนี้ ยังพบว่า มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากสถานการณ์ฉุกเฉินอื่น ๆ ซึ่งทุนของบางโครงการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยไปแลกเปลี่ยนไม่ได้มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในส่วนนั้น และผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเป็นผู้รับผิดชอบเอง เช่น ค่ารักษาพยาบาลในกรณีฉุกเฉิน และค่าส่วนต่างจากการถูกยกเลิกไฟลต์บินจากสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงมองว่า ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากที่คาดการณ์ไว้ หรือค่าใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน เป็นหนึ่งในปัญหาของการไปศึกษาที่ต่างประเทศ เนื่องจากผู้ไปแลกเปลี่ยนไม่สามารถคาดการณ์ได้ถึงสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นขณะที่ตนกำลังศึกษาแลกเปลี่ยนอยู่ที่ต่างประเทศ

ด้านระบบประกันสุขภาพ พบว่า ในการไปศึกษาแลกเปลี่ยน ทางโครงการไม่ได้มีการสนับสนุนในด้านระบบประกันสุขภาพให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัย กรณีที่ผู้เข้าร่วมวิจัยเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุขณะอยู่ต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า การที่โครงการสนับสนุนทุนทรัพย์ในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนเพียงอย่างเดียว ไม่ได้มีการสนับสนุนในด้านระบบประกันสุขภาพให้แก่ นักศึกษาแลกเปลี่ยน เป็นปัญหาอย่างมากสำหรับผู้ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ เนื่องจาก ในบางประเทศที่ผู้เข้าร่วมวิจัยไปแลกเปลี่ยน เป็นประเทศที่มีความยากลำบากในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล เช่น มีระบบสาธารณสุขที่ไม่เอื้อต่อประชาชน มีความยากลำบากในขั้นตอนของการซื้อยา หรือมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลที่สูง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การที่ทางโครงการไม่ได้มีการสนับสนุนด้านระบบประกันสุขภาพให้แก่ นักศึกษาที่ไปแลกเปลี่ยน จึงเป็นปัญหาสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยที่เกิดปัญหาด้านสุขภาพขณะอยู่ต่างประเทศ กล่าวคือ เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดปัญหาด้านสุขภาพขณะอยู่ต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายในการเข้ารับบริการด้านสุขภาพที่ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องแบกรับเป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยยังมองว่า หากผู้ไปแลกเปลี่ยนไม่มีทุนทรัพย์มากพอที่จะสนับสนุนตนเองในด้านระบบประกันสุขภาพ ปัจจัยข้อนี้จะเป็นความท้าทายอย่างมากสำหรับผู้ไปแลกเปลี่ยนที่มีทุนทรัพย์ที่จำกัด ดังนั้น ปัญหาเรื่องการสนับสนุนด้านระบบประกันสุขภาพนี้ จึงเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคที่สร้างความลำบากให้แก่ผู้ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ

ในส่วนของการปรับตัวของนักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยในต่างประเทศ ด้านการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่า เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยผ่านการคัดเลือกได้ไปแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศแล้ว ผู้เข้าร่วมวิจัยมีแนวทางในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปต่างประเทศ การเข้าสังคมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างวัฒนธรรม การทำความเข้าใจกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวิถีของคนในสังคม

เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องไปศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ ในขั้นต้น ผู้เข้าร่วมวิจัยมีแนวทางในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปต่างประเทศ กล่าวคือ การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้านวัฒนธรรมของประเทศที่ตนจะไปแลกเปลี่ยน โดยจะเป็นการศึกษาหาข้อมูลด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ และด้านการใช้ชีวิต เช่น ศึกษาเส้นทาง จัดเตรียมเครื่องอุปโภค/บริโภค วางแผนสิ่งที่ตนจะต้องทำขณะที่ไปแลกเปลี่ยน และจัดลำดับแผนการทำกิจกรรมในส่วนที่นักศึกษาแลกเปลี่ยนต้องรับผิดชอบตามเงื่อนไขของโครงการนั้น กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายมีการเตรียมความพร้อมในหลายด้านก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศ เช่น ฝึกทักษะทางภาษา ศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนจะไปแลกเปลี่ยน จัดเตรียมเครื่องอุปโภค/บริโภค วางแผนการทำกิจกรรมที่เป็นเงื่อนไขของทางโครงการ รวมถึงวางแผนการใช้ชีวิตเมื่อไปอยู่ที่ต่างประเทศ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยมุ่งเน้นไปที่การฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากตนต้องไปแลกเปลี่ยนในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสาร

ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย ต้องไปแลกเปลี่ยนในประเทศที่มีภาษาของตนเองเป็นภาษาราชการ ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาของประเทศที่ตนจะไปแลกเปลี่ยน ในส่วนของระดับทางภาษาที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น คำศัพท์เฉพาะเมื่อต้องไปใช้บริการต่าง ๆ ซึ่งจะมีระดับทางภาษาที่แตกต่างจากภาษาระดับการสื่อสารในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงต้องมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในส่วนนี้ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับประชาชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ผู้เข้าร่วมวิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมโดยการศึกษาวัฒนธรรมของประเทศที่ตนจะไปแลกเปลี่ยน เช่น มารยาททางสังคม วิถีประชา เป็นต้น นอกจากนี้ ฤดูกาลและสภาพภูมิอากาศก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้เข้าร่วมวิจัยคำนึงถึง โดยได้มีการเตรียมตัวในส่วน

ของเครื่องแต่งกาย ที่มีความเหมาะสมกับสภาพอากาศในช่วงที่ตนไปแลกเปลี่ยน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยได้จัดเตรียมเครื่องอุปโภค/บริโภคที่จำเป็นไปจากประเทศไทย เนื่องจากมองว่า ประเทศที่ตนไปแลกเปลี่ยนมีความยากลำบากในขั้นตอนของการชื้อยา และเครื่องอุปโภค/บริโภคหลายอย่างมีราคาที่สูงกว่าประเทศไทยมาก

ต่อมา เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยเดินทางไปต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยมีแนวทางในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรม ด้วยวิธีการเข้าสังคมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างวัฒนธรรม กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยได้มีการพาตัวเองไปอยู่ในสังคมนั้นมากขึ้น เพื่อเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนชาวต่างชาติหรือประชาชนท้องถิ่นของประเทศนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าหาเพื่อนชาวต่างชาติ การพบปะนอกชั้นเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน รวมถึงขอคำแนะนำต่าง ๆ จากเพื่อนต่างชาติ เพื่อให้ตนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมใหม่ได้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย แม้ว่าจะมีลักษณะนิสัยส่วนตัวที่ไม่ชอบการเข้าสังคมมากนัก แต่เมื่อต้องไปแลกเปลี่ยนในประเทศที่ประชาชนท้องถิ่นไม่พูดภาษาอังกฤษ และไม่ค่อยสนทนากับชาวต่างชาติ ผู้เข้าร่วมวิจัยก็ได้มีการปรับตัวโดยการพาตัวเองไปอยู่ในสังคม ออกไปใช้ชีวิต และเข้าหาคนในสังคมนั้นมากขึ้น เช่นเดียวกับผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายที่ไปแลกเปลี่ยนในประเทศที่ประชาชนท้องถิ่นมีลักษณะนิสัยค่อนข้างที่จะรักสันโดษ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า ประชาชนประเทศดังกล่าวจะไม่ค่อยเปิดใจให้กับชาวต่างชาติ และนักศึกษาท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสนใจหรือมีการเข้าหาเพื่อปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวเอเชียมากนัก ดังนั้น ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงพยายามหาเพื่อนด้วยวิธีการเข้าหานักศึกษาต่างชาติอื่น ๆ เช่น นักศึกษาชาวตะวันตก ที่มีเพื่อนเป็นนักศึกษาท้องถิ่นประเทศนั้น ๆ เพื่อให้ตนสามารถเข้าถึงและทำความรู้จักกับนักศึกษาที่เป็นประชาชนท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น

ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย เลือกที่จะปรับตัวด้วยการออกไปทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ตนเองได้พบปะผู้คน และมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนท้องถิ่น อีกทั้ง ผู้เข้าร่วมวิจัยก็ได้พาตัวเองออกไปพบเจอผู้คนในสังคมนั้นมากขึ้น เช่น ออกไปเดินชมบ้านเมือง เพื่อสังเกตพฤติกรรมและวิถีชีวิตของประชาชนท้องถิ่น และเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสภาพบ้านเมืองและผู้คนในสังคมและวัฒนธรรมใหม่ อีกทั้ง ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย มีวิธีการปรับตัวโดยการขอคำแนะนำต่าง ๆ จากชาวต่างชาติ เช่น อาจารย์หรือเพื่อน เพื่อสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมใหม่ และเพื่อให้ตนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมใหม่ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่าเมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายมีภาวะเครียดขณะอยู่ต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยเลือกที่จะจัดการกับปัญหาเหล่านี้ด้วยวิธีการเข้าสังคม พาตัวเองออกไปท่องเที่ยว ชมบรรยากาศบ้านเมืองและพบเจอผู้คน เพื่อเป็นการผ่อนคลายตนเองและลดความเครียด โดยผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่าวิธีการนี้ช่วยให้ตนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นด้วย

อีกทั้ง ผู้เข้าร่วมวิจัยมีแนวทางในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยวิธีการทำความเข้าใจกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ การทำความเข้าใจกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปศึกษาแลกเปลี่ยน แม้ว่าในระยะแรกผู้เข้าร่วมวิจัยจะเกิดความไม่เข้าใจ หรือเกิดอคติต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมบางอย่างของคนในสังคมนั้น แต่ผู้เข้าร่วมวิจัยก็พยายามที่จะปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของตนเอง เพื่อเปิดรับการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจในความเป็นสังคมนั้นมากขึ้น กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายเกิดความไม่เข้าใจในพฤติกรรมบางอย่างของประชาชนในประเทศที่ตนไปแลกเปลี่ยน จึงได้พยายามทำความเข้าใจโดยการหาเหตุและผล ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่าอาจเป็นที่มาของพฤติกรรมเหล่านั้น เช่น การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนชาติที่ตนไปแลกเปลี่ยน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในพื้นฐานความคิดและทัศนคติของประชาชนท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างไปจากประชาชนในประเทศของผู้เข้าร่วมวิจัย เมื่อผู้เข้าร่วม

วิจัยได้ทำความเข้าใจกับบริบทของสังคมผ่านมุมมองของประวัติศาสตร์ความเป็นมาในอดีตแล้ว ก็เกิดความรู้สึกตระหนักรู้ในบริบททางสังคมปัจจุบัน และเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคมอย่างไม่มีอคติ

ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย มีการทำความเข้าใจกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปแลกเปลี่ยน โดยการสอบถามเพื่อนชาวต่างชาติที่เป็นประชาชนท้องถิ่นของประเทศนั้น ในเรื่องของวัฒนธรรมบางอย่างที่ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความสงสัยหรือมีความไม่เข้าใจ เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยได้เรียนรู้และสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมใหม่แล้ว ต่อมาจึงได้เปิดรับวัฒนธรรมใหม่นั้นและปรับตัวให้เข้ากับคนในสังคม ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยก็ได้ปฏิบัติตามด้วยความเข้าใจ นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยบางรายได้พยายามทำความเข้าใจกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยการออกไปศึกษาวิถีชีวิตของคนในสังคมนั้นด้วยตนเอง เช่น ออกไปเดินเพื่อสังเกตวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่น หรือออกไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนท้องถิ่น ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่า การที่ได้ออกไปเห็นและสัมผัสกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมนั้นด้วยตนเอง จะช่วยสร้างความคุ้นชินและทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถปรับตัวได้

เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยมีความเข้าใจในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปศึกษาแลกเปลี่ยนแล้ว ผู้เข้าร่วมวิจัยได้มีแนวทางในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวิถีของคนในสังคม กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้คนในสังคมนั้น ๆ เพื่อสร้างความกลมกลืน ทำให้ตนเองไม่รู้สึกแปลกแยก และสามารถดำรงตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมนั้นได้อย่างราบรื่น กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย ต้องไปแลกเปลี่ยนในประเทศที่มีวัฒนธรรมการแต่งกายที่แตกต่างกับประเทศไทย ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงได้สังเกตลักษณะการแต่งกายของคนในสังคม และศึกษาแบบแผนการแต่งกายที่คนในสังคมนั้นมองว่าเหมาะสม รวมถึงลักษณะการแต่งกายที่จะถูกมองว่าไม่เหมาะสมและแปลกแยกไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม จากนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยจึงปรับเปลี่ยนวิธีการแต่งกายของตนเอง โดยการซื้อเครื่องแต่งกายใหม่ และแต่งกายในรูปแบบเดียวกับประชาชนท้องถิ่น นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยยังมองว่า วัฒนธรรมการพูดของประชาชนท้องถิ่นมีความแตกต่างกับประเทศไทยค่อนข้างมาก ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงได้มีการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนวิธีการพูดของตนเองให้เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น การพูดรักษาน้ำใจ หรือการหลีกเลี่ยงที่จะพูดอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งนอกจากที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะปรับเปลี่ยนวิธีการพูดของตนเองแล้ว ผู้เข้าร่วมวิจัยยังได้ปรับเปลี่ยนวิธีการคิดและการตีความหมาย เมื่อตนต้องเป็นฝ่ายรับสารจากผู้พูดด้วยเช่นกัน

ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย ในระยะแรกมีปัญหาในเรื่องของการรับประทานอาหาร เนื่องจากรสชาติอาหารของประเทศที่ตนไปแลกเปลี่ยนมีความแตกต่างกับอาหารไทยอย่างมาก แต่เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยได้เรียนรู้และเปิดใจรับประทานอาหารท้องถิ่นอย่างหลากหลายขึ้น ผู้เข้าร่วมวิจัยก็สามารถรับประทานอาหารของประเทศนั้น ๆ ได้อย่างไม่เป็นอุปสรรค นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย โดยพื้นฐานแล้วมีลักษณะนิสัยส่วนตัวที่ไม่ชอบการเข้าสังคม แต่เมื่อต้องไปแลกเปลี่ยนในประเทศที่ประชาชนท้องถิ่นไม่พูดภาษาอังกฤษและไม่ค่อยสนทนากับชาวต่างชาติ ผู้เข้าร่วมวิจัยก็ได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง โดยการพาตนเองไปอยู่ในสังคม ออกไปใช้ชีวิต และเข้าหาคนในสังคมมากขึ้น

สรุป

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ในนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี พบว่า ปัจจัยหลักที่ผู้เข้าร่วมวิจัยพิจารณาเป็นสำคัญ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจสมัครสอบและเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศประกอบด้วย ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุน คือ ด้านทุนทรัพย์ การ

ประสานงานการไปแลกเปลี่ยน และการเทียบโอนหน่วยกิต และปัจจัยอุปสรรค คือ ด้านทุนทรัพย์ การเข้าถึง ข้อมูลการสมัคร และการพิจารณาคัดเลือกนักศึกษา (การทาบตามโดยเจาะจงเฉพาะบุคคล การจัดอันดับ นักศึกษา) ทั้งยังประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุน คือ สถานะทางการเงินของครอบครัว และความพร้อมทางภาษาและวัฒนธรรม และปัจจัยอุปสรรค คือ สถานะทางการเงินของครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการเตรียมความพร้อมด้านภาษา และการสำรองเงินจ่ายเบื้องต้น ข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ในนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี มีทั้งปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตัดสินใจสมัครสอบและเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการไปแลกเปลี่ยน หรือไม่สามารถไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศได้ กล่าวคือ ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย ขณะเดียวกันก็เป็นปัจจัยอุปสรรคสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยบางราย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับทุนทรัพย์ โดยพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำหรับการไปแลกเปลี่ยน ล้วนเกี่ยวข้องกับทุนทรัพย์อย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ ไม่ว่าจะเป็น สถานะทางการเงินของครอบครัว หรือการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ของโครงการแลกเปลี่ยน

ความท้าทาย/ปัญหา ที่นักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยต้องเผชิญขณะอยู่ต่างประเทศ พบว่า เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยต้องไปใช้ชีวิตอยู่ที่ต่างประเทศในฐานะนักศึกษาแลกเปลี่ยนไทย ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องเผชิญกับความท้าทายหรือปัญหา อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยยังต้องเผชิญกับปัญหาที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยร่วมอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนของโครงการแลกเปลี่ยน (เงินโยบาย) ซึ่งความท้าทายหรือปัญหาดังกล่าวแบ่งออกได้เป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านประชาชน 3) ด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม 4) ด้านวิถีประชา 5) ภาระหน้าที่ที่นอกเหนือจากข้อตกลงร่วม 6) ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากที่คาดการณ์ไว้ และ 7) ด้านระบบประกันสุขภาพ ในส่วนของการปรับตัวของนักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยในต่างประเทศ ด้านการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ไปศึกษาแลกเปลี่ยนต่างประเทศ มีวิธีการจัดการกับความท้าทายในด้านความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม หรือมีแนวทางในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมอยู่ 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปยังต่างประเทศ 2) การเข้าสังคมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างวัฒนธรรม 3) การทำความเข้าใจกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และ 4) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวิถีของคนในสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของงานวิจัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดสรรทุนในการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศของโครงการแลกเปลี่ยนยังคงมีปัญหา เนื่องจากโครงการไม่สามารถจัดสรรทุนให้กับนักศึกษาได้อย่างเพียงพอต่อการไปศึกษาที่ต่างประเทศ อย่างสอดคล้องกัน เมื่อทุนที่ทางโครงการจัดสรรให้ไม่ครอบคลุมต่อค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง จึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสมทบ ซึ่งในความเป็นจริง ผู้ปกครองของนักศึกษามีสถานะทางการเงินหรือทุนทรัพย์ที่แตกต่างกัน ปัจจัยข้อนี้จึงอาจตัดโอกาสในการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศของนักศึกษาบางราย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อประเด็นดังกล่าวคือ ในการจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปต่างประเทศ ทางโครงการควรมีการพิจารณาและจัดสรรทุนในการไปแลกเปลี่ยนให้นักศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อให้ทุนครอบคลุมค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง และเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ด้านค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครองของนักศึกษา ในการที่จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสมทบต่าง ๆ หรืออย่างดีที่สุดคือการให้ทุนเต็มจำนวน โดยที่ผู้ปกครองของนักศึกษาไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสมทบใด ๆ เพิ่มเติมแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากโครงการแลกเปลี่ยนสามารถสนับสนุนทุนในการไปแลกเปลี่ยนได้อย่างครอบคลุม และมี

ค่าใช้จ่ายสมทบในจำนวนที่น้อยลง ก็อาจเป็นการเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศแต่มีทุนทรัพย์ที่จำกัด ให้สามารถเข้าถึงทุนสนับสนุนนี้ได้มากขึ้น และกล้าที่จะตัดสินใจสมัครสอบและเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศ โดยที่ไม่ต้องกังวลในเรื่องของค่าใช้จ่ายสมทบที่ตนจะต้องรับผิดชอบเมื่อผ่านการคัดเลือก ซึ่งจะเป็นการขยายโอกาสในการไปศึกษาแลกเปลี่ยนให้กับนักศึกษาทุกระดับ

นอกจากนี้ ในกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศบางโครงการ มีวิธีการคัดเลือกที่เป็นอุปสรรคสำหรับนักศึกษาที่ต้องการไปแลกเปลี่ยน กล่าวคือ มีกระบวนการพิจารณาคัดเลือกที่เป็นการปิดกั้นโอกาสของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาทุกคนที่มีความต้องการที่จะเข้ารับการคัดเลือกหรือเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน ไม่สามารถเข้าร่วมได้ตั้งแต่ในขั้นต้น เช่น การทาบทามโดยเจาะจงเฉพาะบุคคล และการจัดอันดับนักศึกษา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาคัดเลือกนักศึกษา จึงเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ผู้ที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศได้ เนื่องจากการพิจารณาคัดเลือกในลักษณะนี้ เป็นการหยิบยื่นโอกาสให้แก่นักศึกษาเพียงบางราย และทำให้นักศึกษาผู้ที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนรายอื่น ๆ ไม่สามารถเข้าร่วมได้ เนื่องจากไม่ได้รับการทาบทาม หรือไม่ได้อยู่ในการจัดอันดับของคณะกรรมการ การพิจารณาคัดเลือกด้วยวิธีการดังกล่าว จึงเป็นอุปสรรคอย่างมากสำหรับนักศึกษาที่ต้องการไปแลกเปลี่ยนแต่ไม่ได้มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในลำดับต้น ๆ ของสาขาวิชา โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อประเด็นดังกล่าวคือ คณะกรรมการและผู้จัดโครงการแลกเปลี่ยน ไม่ควรพิจารณาคัดเลือกผู้ไปแลกเปลี่ยนด้วยวิธีการจัดอันดับนักศึกษาจากผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) เพื่อจัดสรรทุนให้ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ เนื่องจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีรายวิชาที่นักศึกษาจะต้องลงเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรหลากหลายวิชา ไม่ว่าจะเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเสรี การพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ยเพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถชี้วัดถึงศักยภาพหรือความสามารถในการไปศึกษาที่ต่างประเทศได้ กล่าวคือ ในผลการเรียนเฉลี่ย อาจมีวิชาซึ่งเป็นทักษะที่ไม่ได้จำเป็นต่อการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศของนักศึกษา แต่เป็นวิชาที่นักศึกษามีผลการเรียนอยู่ในระดับที่ไม่ได้สูงมาก ซึ่งเมื่อผลการเรียนของวิชานั้นถูกรวมเป็นผลการเรียนเฉลี่ย ก็อาจเป็นรายวิชาที่มีส่วนทำให้ผลการเรียนเฉลี่ยของนักศึกษาต่ำลง และทำให้นักศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ยที่ไม่ได้อยู่ในอันดับที่คณะกรรมการจัดอันดับผู้วิจัยจึงเห็นว่า โครงการแลกเปลี่ยนไม่ควรพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) เพียงอย่างเดียว และไม่ควรพิจารณาเฉพาะบุคคลที่คณะกรรมการเล็งเห็นว่ามีความศักยภาพ และเห็นสมควรที่จะสนับสนุนทุนให้ไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ แต่ควรเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาที่มีความต้องการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศทุกคนได้ร่วมสมัครสอบแข่งขัน และเข้ารับการคัดเลือกอย่างเป็นระบบ โดยใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกันทุกบุคคล

ในส่วน of ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากโครงการแลกเปลี่ยนยังไม่สามารถจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษาที่ไปแลกเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม และครอบคลุมในการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ จึงทำให้ยังมีนักศึกษาบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการไปแลกเปลี่ยนได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อประเด็นดังกล่าวคือ มหาวิทยาลัยควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดูแลรับผิดชอบเรื่องทุนของโครงการแลกเปลี่ยนอย่างมีระบบ โดยหน่วยงานดังกล่าวควรมีหน้าที่ในการสำรวจและตรวจสอบข้อมูลนักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกในการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ เช่น ข้อมูลรายได้ครัวเรือนผู้ปกครอง ภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือน เป็นต้น โดยมุ่งเน้นไปที่การประเมินความสามารถในการสนับสนุนทางการเงินของผู้ปกครอง เพื่อทำการพิจารณาและจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกให้สอดคล้องกับสถานะทางการเงินของผู้ปกครอง และสอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในประเทศที่นักศึกษาจะต้องไปศึกษาแลกเปลี่ยน เนื่องจากในแต่ละประเทศมีค่าครองชีพที่แตกต่างกันไป ผู้วิจัยมองว่า การจัดโครงการแลกเปลี่ยนภายในมหาวิทยาลัยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่

จะต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบด้านข้อมูล ทั้งข้อมูลของผู้ไปแลกเปลี่ยน และข้อมูลของประเทศของมหาวิทยาลัย คู่ความร่วมมือ เพื่อให้โครงการแลกเปลี่ยนสามารถจัดสรรทุนได้อย่างเหมาะสมกับสถานะทางการเงินของผู้ปกครองของนักศึกษา และสอดคล้องกับค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง

ซึ่งนอกจากที่หน่วยงานดังกล่าวควรจะมีหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูล และจัดสรรทุนอย่างเป็นระบบแล้ว ก็ควรมีการจัดการเรื่องเวลาในการเบิกจ่ายทุนของโครงการแลกเปลี่ยน เพื่อไม่ให้กระทบต่อกระบวนการเตรียมตัวก่อนไปต่างประเทศของนักศึกษาที่จะไปแลกเปลี่ยน โดยการจ่ายทุนควรอยู่ในระยะเวลาที่เหมาะสม กล่าวคือ เมื่อนักศึกษาผ่านการคัดเลือกในการไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศแล้ว ทางโครงการควรมีระเบียบการการให้ทุนที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน โดยมีกำหนดระยะเวลา รวมถึงระบุวิธีการในการเบิกจ่ายทุนให้กับนักศึกษาที่จะแลกเปลี่ยน ทั้งนี้ ระยะเวลาในการเบิกจ่ายทุน ควรอยู่ในช่วงเวลาของการเตรียมตัวก่อนไปต่างประเทศ เนื่องจากก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศ นักศึกษาจะต้องมีค่าใช้จ่ายในขั้นตอนของการเตรียมความพร้อม เช่น ค่าจัดทำหนังสือเดินทางและวีซ่า ค่าจองตั๋วเครื่องบิน หรือมัดจำที่พัก เป็นต้น หากนักศึกษาไม่สามารถเบิกจ่ายทุนได้ในเวลานี้ นักศึกษาจะต้องมีการสำรองเงินจ่ายไปก่อน และอาจมีผลกระทบต่อนักศึกษาที่ผู้ปกครองไม่มีทุนทรัพย์สำรอง ดังนั้น หากทางโครงการสามารถจ่ายทุนได้ตามเวลาที่เหมาะสม นักศึกษาก็จะสามารถจัดการด้านการเงินได้ โดยที่ไม่ต้องรบกวนหรือเป็นภาระของผู้ปกครองในการที่จะต้องสำรองเงินจ่ายค่าใช้จ่ายในเบื้องต้น ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยอุปสรรคที่ผู้วิจัยพบจากการวิจัยในครั้งนี้ด้วย ดังนั้น หากทางมหาวิทยาลัยสามารถจัดตั้งหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบในกระบวนการดังกล่าวได้ ก็จะทำให้การจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปต่างประเทศมีเสถียรภาพและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญที่สุด จะสามารถขยายโอกาสไปยังนักศึกษากลุ่มที่ผู้ปกครองมีความพร้อมด้านทุนทรัพย์น้อย หรือนักศึกษาที่ผู้ปกครองไม่มีทุนสำรอง ให้สามารถเข้าถึงทุนสนับสนุนของโครงการแลกเปลี่ยนได้มากขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ ในการสอบชิงทุนไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ภายใต้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกและระบบการแข่งขันเดียวกัน แต่นักศึกษามีพื้นฐานทางครอบครัวและความพร้อมด้านภาษาที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อประเด็นดังกล่าวคือ มหาวิทยาลัยควรมีการจัดการเรียนการสอนพิเศษภาษาอังกฤษ หรือคอร์สอบรมด้านภาษาระยะยาว แบบไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อปรับพื้นฐานและเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้นักศึกษา เนื่องจากการเรียนภาษาอังกฤษตามโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละสาขาวิชาภายในมหาวิทยาลัย นั้น อาจยังไม่เพียงพอสำหรับการใช้งานในการสอบวัดระดับ หรือสอบชิงทุนโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปต่างประเทศ ทั้งนี้ หากทางมหาวิทยาลัยสามารถจัดคอร์สอบรมด้านภาษา เพื่อปรับพื้นฐานทางภาษาให้นักศึกษาทุกกลุ่มให้เกิดความสมดุล ก็อาจทำให้นักศึกษากลุ่มที่มีความพร้อมด้านภาษาน้อย หรือนักศึกษากลุ่มที่ผู้ปกครองไม่มีทุนสนับสนุนในส่วนของ การเรียนเสริมด้านภาษา จะได้มีโอกาสในการสอบแข่งขันเพื่อชิงทุนไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศได้มากขึ้น ในความเป็นจริง แม่ว่านักศึกษาที่เข้ารับการอบรมด้านภาษาบางคน อาจจะไม่ผ่านการคัดเลือกในโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาของมหาวิทยาลัย แต่ทักษะทางภาษาที่นักศึกษาได้รับจากการอบรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นนั้น ก็สามารถนำไปต่อยอดสำหรับการสอบแลกเปลี่ยนของโครงการอื่น ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย หรือสอบแข่งขันเพื่อชิงทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ รักเกียรติยศ, ฐิตินันท์ ผิวนิล, ธนัชพร นามวัฒน์, สุนทรารัตน์ เชื้อนควบ. (2560). การปรับตัวทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ และการสื่อสารของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 36(2), 60-72.
- กานตรัตน์ พัทธพงษ์วัฒน์. (2565). พฤติกรรมการใช้ปากกาและกระดาษในยุค Digital Disruption. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จี ฝาน. (2562). การรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (สังคมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทร์สม คังคา, พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์, รังสรรค์ โฉมยา. (2552). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัย. วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 1(3), 40-52.
- ชุตินา สุศจรรยา, เทือน ทองแก้ว. (2562). ความเป็นนานาชาติ: ความสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวทีระดับนานาชาติ. 32(2), 70-87.
- ณัฐชุตตา ชูตระกูล. (2021). การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์, 25(2), 62-76.
- ณัฐธนรี ฤทธิรัตน์, ธัญญา ชีระมณี. (2014). ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดวงทิพย์ เจริญรุกข์ เผื่อนโชติ, พัชราภา เอื้ออมรวนิช. (2014). การปรับตัวของนักศึกษาจีนที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. นิเทศศาสตร์ปริทัศน์. 18(1), 75-86.
- ทสนีย์ สุริยะไชย์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักรู้ในตนเองกับการร่วมรู้สึกในวัยรุ่น. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธานีษฐ์ กรองแก้ว. (2544). การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธันนิกันต์ สุญสินภัย. (2563). การทบทวนนโยบายการศึกษาภาษาอังกฤษของไทย. วารสารวิทยาลัยสงฆ์ นครลำปาง. 9(1), 86-97.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง, ประทวน วันนิจ. (2565). การศึกษาในยุคการเปลี่ยนระดับพลังทางดิจิทัล (Digital Disruption) และผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาไทย. สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทสม.). 28(3), 1-13.
- บุษยากร ตีระพฤติกุลชัย. (2561). ปัญหาในการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่ทำงานในสถาบันการศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 26(50), 189-212.
- ปัทมาภรณ์ ธรรมทัต. (2542). กระบวนการให้สารนิเทศเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของบุคลากรต่างชาติในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พลเทพ พูนพล. (2558). อิทธิพลของความฉลาดทางวัฒนธรรมที่มีต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมและผลการปฏิบัติงานของพนักงานข้ามชาติในประเทศไทย. วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา. 12(2), 109-121.

- พระอุดมธีรคุณ, บัณฑิตา จารุมา. (2020). ภาษาและวัฒนธรรม: ความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน. วารสารมหาจุฬาริชาการ. 7(2), 53-63.
- พัชรภา เอื้ออมรวณิช. (2559). การศึกษาปัญหาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและแนวทางการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติด้านนักศึกษาไทย ในมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. 10(2), 77-92.
- พินนภา หมวกยอด, เสาวรีย์ ชัยวรรณ, ศณี ไทรหอมนวล, หลี ยิง, ธัญญลักษณ์ บุญลือ. (2020). การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่ทำงานกับคนไทยในจังหวัดเชียงใหม่: การศึกษาเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์. มนุษยศาสตร์วารสาร, 21(3), 106-127.
- พิมพ์มณี ขาดิสมบูรณ์, กฤษณนธ์ อัยยปัญญา. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของพนักงานชาวไทยในองค์กรเอกชนต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2550). การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย. ปรินญาณิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ชรี รูปะวิเชตร์, พลอยไพลิน รูปะวิเชตร์. (2563). การศึกษารูปแบบกิจกรรมของโครงการแลกเปลี่ยน 'TWINCLE Program' เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและนานาชาติให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น. ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 4(1), 1-15.
- เพ็ญภา กุลนภาดล. (2012). ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมอารมณ์กับการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. Journal of Education. 23(1), 230-243.
- พรรณพร จันทร์ฉาย. (2556). การบริหารวัฒนธรรมข้ามชาติ (Cross-Cultural Management). เอกสารประกอบการสอน โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ภิสันต์ ตินะคัต. (2562). การเรียนรู้เพื่อปรับตัวในการทำงานข้ามวัฒนธรรมของพนักงานโรงแรมระบบเครือข่ายนานาชาติ จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการเรียนรู้และนวัตกรรมศึกษา คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มัญชรี โชติรสฤดี. (2556). การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยในต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารประยุกต์ คณะภาษาและการสื่อสาร, สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- เมตตา วิวัฒน์านุกูล (กฤตวิทย์). (2548). การสื่อสารต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2556). การตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตปริญญาตรีสาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 32(4), 119-126.
- วสุ เขียวสอาด. (2545). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ระหว่างชาวไทยและชาวมอญ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วันดี พาสุข, ผุสดี พลสารมย์. (2563). แนวทางการพัฒนาระบบการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ไทย-กัมพูชา ภายในองค์กร กรณีศึกษา บริษัท ไมลอทท์ แลบบอราทอรีส์ จำกัด. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 ปีการศึกษา 2563, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วันดี ศรีสวัสดิ์. (2556). ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่ส่งผลให้ความสามารถด้านทักษะภาษาอังกฤษของวัยรุ่น

- ไทยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. รัชช รัชชใหญ่, มาร์ต พัฒน. (2562). การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation. สืบค้น 26 เมษายน 2566. จาก <https://pubhtml5.com/rgkgq/mucp/>
- วิลาลินี สุขกา, มนัสสวาส กุลวงศ์, เอกราช มะลิวรรณ. (2562). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษา muslim จาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่จังหวัดสงขลา : กรณีศึกษานักศึกษาชมรม muslim มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ศิวพร เขมะรางกุล, พินิต กุลศิริ. (2556). การศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมโครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนภาษา และวัฒนธรรม เอวายซี ประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ. 4(2), 103-119.
- ศุภภัทรวริศรา เกตุสุนทร, ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี. (2564). การศึกษาในยุค Disruptive Technology. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่นท้องถิ่น. 5(3), 73-86.
- สุนีย์ โคธิรานุรักษ์. (2563). ผลกระทบและพัฒนาการของการนำเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงพลิกผันมาใช้ใน สถาบันอุดมศึกษาไทย. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุขภูมิ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทรียา ไชยปัญหา. (2561). การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ บุญอาจ. (2558). กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวลาวและชาวกัมพูชาใน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วารสารนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 33(2), 91-105.
- สุรศักดิ์ บุญอาจ. (2552). การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการเวิร์ค แอนด์ ฮอลิเดย์ วีซ่า ไทย-ออสเตรเลีย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวิทยาและสื่อสาร การแสดง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิพันธ์ โพธิ์ศรี. (2561). การปรับตัวในการทำงานข้ามวัฒนธรรมของวิศวกรไทย: กรณีศึกษาวิศวกรผู้มี ประสบการณ์ในประเทศสมาชิกอาเซียน. ปรินญาณิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2564). การต้านการทุจริตในสถานการณ์ Digital Disruption. สืบค้น 26 เมษายน 2566. จาก <https://multi.dopa.go.th/acoc/assets/modules/news/uploads/0dec3410214c02cec7b616b91b1ee9a4615c192f1f9b76195411401018429554.pdf>
- อรทัย ชันโท. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนและชุมชน บริเวณโดยรอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. วารสารฟ้าเหนือ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย. 11(1), 118-148.
- ออมวดี พิบูลย์, วิมลวรรณ เปี้ยก. (2564). การศึกษาปัจจัยมูลเหตุจูงใจและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ เยาวชนจีนที่เข้ามาศึกษาหรือดำเนินชีวิตในประเทศไทย: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี. คณะ ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี.
- อรุพร ศิริวิษยาภรณ์, สันติ ศรีสวนแดง, ประสงค์ ต้นพิชัย. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักทาง วัฒนธรรมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเขตกำแพงแสน. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 11(1), 1207-1221.

- อานรุรักษ์ สาแก้ว. (2563). การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของพระนิสิตต่างประเทศกับพระนิสิตไทยในจังหวัด เชียงราย. วารสารพุทธอาเชียนศึกษา. 5(1), 1-15.
- อัมพร สงคศิริ. (2559). ปัจจัยการตัดสินใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน นักศึกษา. วารสาร Mahidol R2R e-Journal. 3(2), 141-162.
- Ren Zhiyuan, ศักดินา บุญเปี่ยม, ภารดี มหาขันธ์. (2555). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนใน ประเทศไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 20(34), 185-201.
- Ren Zhiyuan. (2555). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยบูรพา. คุชฉีนิพนธ์ปริญญาคุชฉีบัณฑิต สาขาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- XIAO SHANSHAN. (2558). ความคาดหวังของนักเรียนจีนในเมืองคุนหมิงในการตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปริญญาตรีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- XICHANG HUAN. (2556). ผลกระทบของการสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีต่อการปรับตัวของครูชาวจีนที่สอน ภาษาจีนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ (ธุรกิจระหว่าง ประเทศ) คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Maria Ida B. (2004). Cross-Culture Adjustment and Integration of Western Expatriate Woman in Bangkok. Degree of Master of Arts Program in Southeast Asian Studies (Inter-Department), Chulalongkorn University.